

26 OCAK DÜNYA LEpra GÜNÜ (2025)

Lepra nedir?¹

Lepra, *Mycobacterium leprae* adlı bir bakterinin yol açtığı kronik bir enfeksiyon hastalığıdır ve Hansen Hastalığı olarak da bilinmektedir. Bu hastalık, özellikle cildi, periferik (çevresel) sinirleri, üst solunum yolu mukozasını ve gözleri etkilemektedir. Tedavi edilmediği durumlarda, deformitelere ve yeti kayıplarına yol açabilmektedir.

Lepra'nın Tarihçesine İlişkin Neler Bilmeliyiz?¹

Lepra dünyanın en eski hastalıklarından biridir. Hastalığın değişik tiplerini tanımlayan en eski yazılı kaynaklar M.Ö. 600 ve M.Ö. 400 yıllarına ait Hindistan ve Çin kaynaklı olup, M.Ö. ikinci yüzyıla ait eski Mısır mummyalarında da lepraya ait belirtiler tespit edilmiştir. Lepra basili 1873 yılında Gerhard Armauer Hansen tarafından bulunmuştur. Lepra; yol açtığı fonksiyon kayıpları, sosyal damgalanma ve dışlanma gibi etkileri nedeniyle özel bir sağlık problemidir. 1980'li yılların başlarından bu yana yapılan etkili kampanyalar ve tedavide birden fazla ilacın birlikte kullanılması ile hastalar tedavi edilmiş ve hasta sayısı önemli ölçüde azalmıştır.

Lepra Hastalığının Başlıca Bulguları Nelerdir?²

Belirtiler bir yıl içinde ortaya çıkabileceği gibi, 20 yıl veya daha uzun bir süre sonra da görülebilir. Hastalık genellikle cilt lezyonları ve çevresel sinir tutulumu ile kendini gösterir. Lepra, aşağıdaki ana belirtilerden en az birisinin bulunmasıyla teşhis edilir:

1. Soluk (hipopigmente) veya kırmızımsı bir cilt lezyonunda belirgin bir his kaybı;
2. Kalınlaşmış veya büyümüş çevresel sinir, buna bağlı his kaybı ve/veya bu sinir tarafından kontrol edilen kaslarda zayıflık;
3. Deriden alınan yayma örneğinde basillerin varlığı.

Cilt lezyonlarının rengi genellikle çevresindeki normal ciltten farklıdır (daha az pigmentli, kırmızımsı veya bakır renginde olabilir) ve çeşitli görünümde olabilir (düz, kabarık ya da nodül şeklinde). Cilt lezyonu tek veya çok sayıda olabilir ve belirgin bir his kaybı gösterebilir.

Lepra, bağışıklık yanıtına bağlı olarak kişileri farklı şekilde etkileyen, oldukça değişken bir hastalıktır.

Hastalık Kişiden Kişiyeye Nasıl Bulaşır?³

Lepra, tedavi edilmemiş hastalarla yakın ve sık temas sırasında burun ve ağız yoluyla yayılan damlacıklar aracılığıyla bulaşır.

¹ [İnternet] <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/haberler-12/dunya-lepra-gunu.html> Erişim:19.01.2025

² [İnternet] https://www.who.int/health-topics/leprosy#tab=tab_2 Erişim:19.01.2025

³ [İnternet] https://www.who.int/health-topics/leprosy#tab=tab_1 Erişim:19.01.2025

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2024/2025-27)

Hastalık Nasıl Tedavi Edilir?¹

Lepra, erken tanı konulduğunda tedavisi kesin olarak yapılabilen bir hastalıktır. Tedavide, Dünya Sağlık Örgütü'nün uyguladığı çok ilaçlı tedavi (Multi Drug Therapy=MDT) protokolü uygulanır ve 6-12 ay gibi kısa bir sürede tedavi edilebilir. Ülkemizde ve dünyada lepra tedavisi ücretsiz olarak yapılmaktadır.

Lepra ile İlgili Dünya'da ve Türkiye'de Neler Yapılmaktadır? ^{4,5}

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), üye ülkelerle iş birliği yaparak lepranın önlenmesi ve kontrolü konusunda teknik destek sağlamakta, yıllık olarak ülkelere topladığı verileri *Haftalık Epidemiyolojik Kayıt* Dergisi içeriğinde yayımlamaktadır. 2021–2030 yılları için yayımlanan "*Sıfır Lepraya Doğru: Küresel Lepra Stratejisi*", lepranın tamamen ortadan kaldırılmasını (bulaşın kesilmesi) ve sıfır enfeksiyon, sıfır yeti kaybı, sıfır damgalanma hedefini içermektedir. Stratejinin dört ana aşığıda yer almaktadır:

1. Ülkelerin kendi "Sıfır Lepra" yol haritalarını oluşturması,
2. Vaka tespiti ve Lepra önleme çalışmalarının artırılması,
3. Lepranın komplikasyonları ve yeti kaybının yönetimi,
4. Damgalanma ve ayrımcılıkla mücadele edilmesi.

Ülkemizde Lepra hastalığı bildirim zorunlu bulaşıcı hastalıklar kapsamında olup halen "Lepra Eradikasyon Programı" uygulanmaktadır. Ülkemizde de Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'nün lepra eliminasyonu hedefine ulaşılmış olup, hastalık prevalansı 10,000'de 1 vakanın altındadır.

Lepra Konusunda Farkındalık Kazandırmak İçin Neler Yapılmaktadır? ^{1,6}

Her yıl Ocak ayının son pazar günü '**Dünya Lepra Günü**' olarak ilan edilmiştir ve toplumun lepra hastalarına karşı oluşan yanlış inançlarını ve bilgisizlikten kaynaklanan korkularını gidermek, lepra yayılımını önlemeye odaklı uygulamaları arttırmak ve erken tedaviye ulaşılmasının sağlanması ile hastalığa bağlı yeti kayıplarının önlenmesi amaçlanmaktadır. Bu yıl da 26 Ocak Pazar günü Dünya Lepra Günü olarak belirlenmiştir.

Lepra tedavisi olan bir hastalıktır.

Hastalık tedavi edilmediğinde ciddi deformitelere ve yeti kayıplarına yol açabilmektedir.

Hastalık nedeniyle damgalanma ve yeti kaybı gibi sorunları önleyebilmek için farkındalık kazanmak gerekmektedir.

⁴ [İnternet] <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/leprosy> Erişim:20.01.2025

⁵ [İnternet] <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/hastaliklar/lepra.html> Erişim:21.01.2025

⁶ [İnternet] <https://www.who.int/news-room/events/detail/2025/01/26/default-calendar/world-leprosy-day-2025> Erişim:20.01.2025